

ASPECTE PARTICULARE PRIVIND ORGANIZAREA SECURITĂȚII ȘI SĂNĂTĂȚII MUNCII ÎN DOMENIUL AGRICULTURII ȘI ÎN CEL AL SERVICIILOR DE CONSTRUCȚII

Felicia PĂSCĂLUȚĂ, doctor în drept, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova

SUMMARY

Constructions, along with the agriculture branch, involves a large part of the workforce of the country. However, this kind of activity involves a multitude of risks of occurrence of accidents at work as well as occupational illnesses. Therefore, it is necessary to adopt specific rules in this area to ensure the safety and health of employees working in this sector of the economy.

On the strength of the right to organization of work (production), and by virtue of ownership, it is natural the employer to respond of health and safety of employees in all aspects of legal work. Our legislator has implemented the principle that the employer almost unconditionally respond of health and safety of employees, whether these powers are exercised personally, whether it entrusts this task to another person.

It is conceivable that the performance of work to be carried out with health and safety at work, the whole activity is governed by the imperative of preventing occupational risks.

În general, procesul de muncă reprezintă un sistem format din patru componente de bază: omul (executantul), sarcina de muncă (activitatea pe care executantul trebuie să o desfășoare), mijloacele de producție (instalații, mașini, agregate, materii prime etc.) și mediul de muncă (ansamblul condițiilor fizice, chimice, biologice și psihologice în care executantul își desfășoară activitatea; cu alte cuvinte, mediul de muncă este format din mediul fizic ambiant și mediul social), care interacționează și se intercondiționează, într-o relație perpetuă [1].

Munca este activitatea noastră de zi cu zi. Această activitate este desfășurată într-o multitudine de domenii și sectoare ale economiei naționale și mondiale. Desfășurarea activității lucrative în fiecare ramură a economiei, care implică capitalul uman, impune respectarea unor condiții speciale de securitate, sănătate și igienă a muncii, dictate de specificul proceselor tehnice și tehnologice aplicabile în domeniul respectiv, acestei activități fiindu-i propriu calificativul de muncă în condiții speciale. Dintre doate domeniile în care se implică *homo faber* (omul producător), luând în considerare „specificul” economiei Republicii Moldova, un interes deosebit prezintă expunerea,

analiza și sinteza normelor juridice ce determină condițiile de securitate și sănătate în muncă din domeniul agriculturii și din sectorul serviciilor de construcție.

Cerințele specifice în organizarea securității și sănătății muncii în domeniul agriculturii. Agricultura este ramura principală a economiei naționale a Republicii Moldova, în cadrul căreia desfășoară activitatea lucrativă o bună parte a populației rezidente.

Reglementări primare, la nivel de principiu, sunt consacrate în Convenția OIM nr. 184/2001 cu privire la securitate și sănătate în agricultură, ratificată prin Legea Republicii Moldova nr. 1058 din 16.05.2002.

Potrivit articolului 1 al Convenției OIM nr. 184/2001 [2], termenul *agricultură* include activitățile agricole și forestiere, care sunt destinate exploatării agricole, inclusiv creșterea plantelor, silvicultura, creșterea animalelor și apicultura, prelucrarea primară a produselor de origine vegetală și animală de către proprietarii întreprinderilor sau din numele acestora, cât și utilizarea și deservirea mașinilor, aparatajului, echipamentelor, instrumentelor și instalațiilor agricole, cuprinzând orice proces, depozitare, operațiune sau transport efectuat în cadrul unei exploatări agricole, destinate obținerii producției agricole.

Articolul 2 al Convenției OIM nr. 184/2001 determină domeniile agriculturii cărora nu sunt aplicabile dispozițiile convenției:

- a) agricultura naturală, desfășurată în condiții casnice;
- b) procedeele industriale care utilizează produsele agricole în calitate de materie primă și serviciile aferente acestor procedee;
- c) exploatarea industrială a pădurilor.

Pentru aplicarea politicii naționale privind securitatea și sănătatea în agricultură, Convenția OIM nr. 184/2001, în art. 7, prevede instituirea următoarelor obligații în sarcina angajatorilor din agricultură:

1) obligația de realizare a evaluărilor corespunzătoare a riscurilor pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor agricoli și în baza rezultatelor obținute, să adopte măsurile de prevenire și de protecție cu scopul de a asigura ca, în toate condițiile de muncă, activitățile agricole, locurile de muncă, mașinile, echipamentul, produsele chimice, instrumentele și procedeele aplicate sînt sigure și respectă normele prescrise de securitate și sănătate;

2) obligația de a asigura ca lucrătorii din agricultură să primească, ținînd cont de nivelul de instruire și diferența de limbaj, o formare adecvată și corespunzătoare, cât și instrucții inteligibile în materie de securitate și sănătate și indicații la îndeplinirea muncii lor, cuprinzînd informații privind pericolele și riscurile inerente muncii lor și măsurile ce trebuie luate pentru protecția acestora;

3) obligația de a lua măsuri imediate pentru a înceta orice operație care prezintă un pericol iminent și grav în domeniul securității și sănătății în muncă și să evacueze lucrătorii în modul corespunzător.

Articolul 8 din Convenția OIM nr. 184/2001 instituie, *ab initio*, următoarele drepturi în favoarea salariaților:

a) dreptul de a fi informați și consultați în privința chestiunilor de securitate și sănătate, inclusiv privitor la riscurile legate de aplicarea noilor tehnologii;

b) dreptul de a participa la aplicarea și verificarea măsurilor destinate asigurării securității și sănătății și de a alege reprezentanți avînd competențe în materie de securitate și sănătate, precum și reprezentanți în comitetele de igienă și securitate;

c) dreptul de a se sustrage de la pericolul apărut la locul de muncă dacă au un motiv rezonabil de a crede că există un risc iminent și grav pentru securitatea și sănătatea lor și de a informa imediat superiorul lor. Ei nu pot fi sancționați în urmă efectuării acestor acțiuni.

Lucrătorii din agricultură și reprezentanții lor trebuie să aibă obligația de a se conforma măsurilor de securitate și sănătate prescrise și de a coopera cu angajatorii pentru ca aceștia din urmă să își realizeze propriile obligații și responsabilități.

Convenția OIM nr. 184/2001 impune elaborarea unor reglementări adecvate în domeniul securității în utilizarea mașinilor și echipamentului, ergonomiei, precum și în manipularea și transportarea diferitor obiecte, reglementări care au fost expuse de legiuitorul moldav într-o manieră generală (acestea fiind aplicabile în orice sferă a economiei naționale) în Hotărârea Guvernului RM nr. 603 din 11.08.2011 „Privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă” [3] și Hotărârea Guvernului RM nr. 353 din 05.05.2010 „Cu privire la aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate la locul de muncă” [4]. Dispoziții speciale privind modul de utilizare a mașinilor, echipamentelor și utilajului în agricultură, precum și cerințe minime de securitate și sănătate în munca prestată în agricultură nu au fost elaborate nici prin acte legislative, nici prin acte normative subordonate legii. Mai mult decât atât, Hotărârea Guvernului RM nr. 353/2010 „Cu privire la aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate la locul de muncă” nu se aplică pentru câmpurile, pădurile și alte terenuri care aparțin unei unități agricole sau forestiere, dar sunt situate departe de clădirile unității.

De asemenea, Convenția OIM nr. 184/2001 prescrie, în acest sens, adoptarea de reguli de prevenire și protecție a lucrătorilor din agricultură în procesul de manipulare și utilizare a produșilor chimici, care să reglementeze, *inter alia*, următoarele aspecte:

1. Modul de preparare, manipulare, aplicare, păstrare și transport al produselor chimice;
2. Activitățile agricole care antrenează dispersia de produse chimice;
3. Întreținerea, repararea și curățirea echipamentului și a recipientilor pentru produsele chimice;

4. Eliminarea recipientilor vizi, precum și prelucrarea și eliminarea deșeurilor chimice și a produselor chimice cu termenul de valabilitate expirat.

Art. 14 din Convenția OIM nr. 184/2001 prevede că legislația națională trebuie să garanteze că riscurile, infecțiile, alergiile și otrăvirile vor fi evitate sau reduse la minim, pe parcursul manipulării agenților biologici și că activitățile ce țin de creșterea animalelor și locurile de desfășurare a acestor activități respectă normele minime de securitate și sănătate în muncă.

Aceste prescripții consacrate în dreptul internațional sunt transpuse în dreptul pozitiv al Republicii Moldova prin Hotărârea Guvernului RM nr. 1335 din 10.10.2002 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile” [5]. Regulamentul în cauză stabilește:

1. Modul de evaluare nemijlocită a condițiilor la locurile de muncă la care se îndeplinesc lucrări prevăzute în listele ramurale de lucrări cu condiții grele și nocive, precum și deosebit de grele și deosebit de nocive, pentru care stabilesc sporuri de compensare. Această listă este elaborată și aprobată prin Hotărârea Guvernului RM nr. 1487 din 31.12.2004 „Cu privire la aprobarea Listei-tip a lucrărilor și locurilor de muncă cu condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare pentru care salariaților li se stabilesc sporuri de compensare” [6];

2. Clasele condițiilor de muncă în funcție de conținutul în aerul zonei de lucru al substanțelor chimice nocive (depășirea CMA, ori);

3. Clasele condițiilor de muncă în funcție de conținutul în aerul zonei de lucru al substanțelor nocive de natură biologică (depășirea CMA, ori);

4. Clasele condițiilor de muncă în funcție de conținutul în aerul zonei de lucru a aerosolului cu acțiune preponderent fibrogenă (AAPF) și de încărcătura de praf asupra

organelor respiratorii (cuantumul multiplu al depășirii CMA și a nivelului de control al încărcăturii de praf (NCÎP));

5. Clasele condițiilor de muncă în funcție de nivelurile zgomotului, vibrației cumulate și locale, infra- și ultrasunetului la locul de muncă;

6. Clasele condițiilor de muncă în funcție de indicatorii microclimei pentru încăperile de producție, indiferent de perioada anului, și pentru teritorii deschise în perioada caldă a anului;

7. Clasele condițiilor de muncă în funcție de parametrii mediului de lumină al încăperilor de producere;

8. Clasele condițiilor de muncă în funcție de acțiunea radiațiilor electromagnetice neionizante;

9. Clasele condițiilor de muncă în funcție de indicii greutății procesului de muncă;

10. Clasele condițiilor de muncă în funcție de indicii intensității procesului de muncă;

11. Evaluarea condițiilor de muncă în cazul ionizării aerului și lucrului cu substanțe radioactive și cu surse de radiație ionizată.

Se impune ca necesară determinarea reprezentanților angajatorilor și reprezentanților salariaților de a reglementa prin convenții colective ramurale și prin contracte colective de muncă metodologia de evaluare a condițiilor de muncă în agricultură, precum și măsurile organizatorice, ergonomice și tehnice ce urmează a fi adoptate pentru prevenirea survenirii accidentelor de muncă, dar în special a bolilor profesionale în cadrul activităților lucrative din agricultură.

Cerințele specifice în organizarea securității și sănătății muncii în domeniul serviciilor de construcții. Serviciile de construcții, alături de ramura agriculturii implică o mare parte a forței de muncă a Republicii Moldova. Totodată acest gen de activitate implică și o multitudine de riscuri de survenire a accidentelor de muncă, cât și

a bolilor profesionale. Prin urmare, este necesară adoptarea unor norme specifice acestui domeniu de asigurare a securității și sănătății salariaților care muncesc în acest sector al economiei. Această exigență a fost recunoscută și de OIM, care, în 1988, a adoptat Convenția nr. 167 cu privire la securitatea și sănătatea în construcții. Această convenție nu a fost ratificată de Republica Moldova și, deci, nu produce efecte juridice (nu creează obligații juridice) pentru țara noastră. Totuși, această convenție însărcinează statele ratificatoare cu reglementarea măsurilor de asigurare a sănătății și securității în muncă, a modalității de cooperare între autorități, angajatori și salariați în vederea aplicării acestor măsuri. În special, convenția se remarcă prin formularea unor măsuri de protecție și prevenire inerente tuturor aspectelor activităților de construcție, care presupun un risc de producere a accidentelor de muncă sau de apariție a bolilor profesionale [7].

În dreptul național, raporturile sociale de organizare a securității muncii în domeniul serviciilor de construcții sunt supuse reglementării prin intermediul Hotărârii Guvernului RM nr. 80 din 09.02.2012 „Privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile” [8]. În temeiul acestei hotărâri au fost aprobate cerințele minime generale de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile, conform anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului RM nr. 80/2012 și cerințele minime specifice de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile, conform anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului RM nr. 80/2012. Aceste reglementări tehnico-juridice se aplică următoarelor tipuri de activități, enumerate în Lista orientativă a lucrărilor de construcții sau de inginerie civilă, anexă la Cerințele minime generale de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile: 1. Excavații; 2. Terasamente; 3. Construcții; 4. Montarea și demontarea elementelor prefabricate; 5. Amenajări sau echipări; 6. Transformări; 7. Renovări; 8. Reparații; 9. Dărâmări de ziduri; 10. Demolări; 11. Mentenanță; 12. Întreținere – lucrări de zugrăvit și curățenie;

13. Asanări; 14. Consolidări; 15. Modernizări; 16. Reabilitări; 17. Extinderi; 18. Restaurări; 19. Demontări.

Cerințele minime generale de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile reglementează și instituie următoarele activități și măsuri, destinate asigurării securității și sănătății lucrătorilor ce participă la activitățile de construcție:

1) *Coordonarea în materie de securitate și sănătate*. O astfel de activitate trebuie să fie organizată atât în faza de studiu, concepție și elaborare a proiectului, cât și în perioada executării lucrărilor. Atunci când la elaborarea proiectului participă mai mulți proiectanți, beneficiarul și/sau managerul de proiect trebuie să desemneze un coordonator în materie de securitate și sănătate pe durata elaborării proiectului lucrării. Iar când la realizarea lucrărilor pe șantier participă mai mulți antreprenori, un antreprenor și unul sau mai mulți subantreprenori, un antreprenor și lucrători independenți ori mai mulți lucrători independenți, beneficiarul și/sau managerul de proiect trebuie să desemneze un coordonator în materie de securitate și sănătate pe durata realizării lucrării. Funcția de coordonator în materie de securitate și sănătate pe durata elaborării proiectului lucrării și funcția de coordonator în materie de securitate și sănătate pe durata realizării lucrării sau a lucrărilor ulterioare pot fi deținute de aceeași persoană.

2) *Declarația prealabilă privind începerea lucrărilor pe șantier*. Beneficiarul lucrării sau managerul de proiect trebuie să întocmească o declarație prealabilă privind începerea lucrărilor pe șantier în situația în care durata lucrărilor este apreciată a fi mai mare de 30 de zile lucrătoare și pe șantier lucrează simultan mai mult de 20 de lucrători sau volumul de lucru estimat necesită mai mult de 500 de oameni-zi. Declarația prealabilă privind începerea lucrărilor pe șantier trebuie să fie întocmită conform anexei nr. 3 la Cerințe minime și să fie prezentată inspecției teritoriale de muncă în raza căreia se vor desfășura lucrările, cu cel puțin 30 de zile înainte de începerea acestora. Textul

declarației prealabile privind începerea lucrărilor pe șantier trebuie să fie afișat pe șantier, la un loc vizibil, înainte de începerea lucrărilor.

3) *Principii generale de securitate și sănătate aplicabile proiectului lucrării.*

Încă din faza de concepție, studiu și elaborare a proiectului lucrării, managerul de proiect, proiectantul și, atunci când este cazul, beneficiarul trebuie să ia în considerare principiile generale de prevenire în materie de securitate și sănătate prevăzute la alin. (3) art. 10 din Legea RM nr. 186-XVI/2008, în special în ceea ce privește alegerea soluțiilor arhitecturale, tehnice și/sau organizatorice destinate planificării diferitelor lucrări ori faze de lucru care se desfășoară simultan sau succesiv, estimarea timpului necesar pentru realizarea acestor lucrări sau faze de lucru.

4) *Competența coordonatorului în materie de securitate și sănătate pe durata elaborării proiectului lucrării.* Coordonatorul în materie de securitate și sănătate pe durata elaborării proiectului lucrării, desemnat în conformitate cu punctul 3 al Cerințelor minime, are următoarele atribuții:

a) să coordoneze aplicarea prevederilor Cerințelor minime generale;

b) să elaboreze, sub responsabilitatea sa, planul de securitate și sănătate al șantierului, precizând regulile aplicabile șantierului respectiv și ținând seama de activitățile de exploatare care se vor desfășura pe șantier; planul de securitate și sănătate al șantierului trebuie să conțină măsuri specifice privind lucrările care se încadrează în una sau mai multe categorii din anexa nr. 2 la Cerințele minime generale;

c) să pregătească un dosar de lucrări ulterioare, adaptat caracteristicilor lucrării, conținând elementele utile în materie de securitate și sănătate de care trebuie să se țină seama în cursul eventualelor lucrări ulterioare;

d) să adapteze planul de securitate și sănătate al șantierului la fiecare modificare adusă proiectului;

e) să transmită elementele planului de securitate și sănătate al șantierului tuturor celor cu responsabilități în domeniu;

f) să deschidă un registru de coordonare și să-l completeze;

g) să transmită planul de securitate și sănătate al șantierului, registrul de coordonare și dosarul de lucrări ulterioare beneficiarului și/sau managerului de proiect și coordonatorului în materie de securitate și sănătate pe durata realizării lucrării;

h) să participe la întrunirile organizate de beneficiar și/sau de managerul de proiect; să stabilească, în colaborare cu beneficiarul și/sau managerul de proiect, măsurile generale de securitate și sănătate aplicabile șantierului;

i) să armonizeze planurile proprii de securitate și sănătate ale antreprenorilor cu planul de securitate și sănătate al șantierului;

j) să organizeze coordonarea între proiectanți;

k) să țină seama de toate eventualele interferențe ale activităților de pe șantier.

5) ***Principii generale aplicabile pe durata realizării lucrării.*** Pe toată durata realizării lucrării, angajatorii și lucrătorii independenți trebuie să respecte obligațiile generale ce le revin în conformitate cu prevederile art. 10 din Legea RM nr. 186-XVI/2008, în special în ceea ce privește: menținerea șantierului în ordine și într-o stare de curățenie corespunzătoare; alegerea amplasamentului posturilor de lucru, ținând seama de condițiile de acces la aceste posturi; stabilirea căilor și zonelor de acces sau de circulație; manipularea în condiții de securitate a diverselor încărcături; întreținerea, controlul înainte de punerea în funcțiune și controlul periodic al echipamentelor de muncă utilizate, în scopul eliminării defecțiunilor care ar putea să afecteze securitatea și sănătatea lucrătorilor; delimitarea și amenajarea zonelor de depozitare și înmagazinare a diverselor materiale, în special a materialelor sau substanțelor periculoase; condițiile de deplasare a substanțelor și materialelor periculoase utilizate; stocarea, eliminarea sau evacuarea deșeurilor și a materialelor rezultate din dărâmări, demolări și demontări; adaptarea, în funcție de evoluția șantierului, a duratei de execuție efectivă stabilită pentru diferite tipuri de lucrări sau faze de lucru; cooperarea dintre angajatori și

lucrătorii independenți; interacțiunile cu orice alt tip de activitate care se realizează în cadrul sau în apropierea șantierului.

6) **Competența coordonatorului în materie de securitate și sănătate pe durata realizării lucrării.** Coordonatorul în materie de securitate și sănătate pe durata realizării lucrării are următoarele atribuții:

a) să coordoneze aplicarea principiilor generale de prevenire și de securitate la alegerea soluțiilor tehnice și/sau organizatorice în scopul planificării diferitelor lucrări sau faze de lucru care se desfășoară simultan ori succesiv și la estimarea timpului necesar pentru realizarea acestor lucrări sau faze de lucru;

b) să coordoneze punerea în aplicare a măsurilor necesare pentru a se asigura ca antreprenorii și, dacă este cazul, lucrătorii independenți respectă principiile prevăzute în cerințele minime generale, într-un mod coerent și responsabil, și aplică planul de securitate și sănătate al șantierului;

c) să adapteze sau să solicite să se realizeze eventuale adaptări ale planului de securitate și sănătate al șantierului și ale dosarului de lucrări ulterioare, în funcție de evoluția lucrărilor și de eventualele modificări intervenite;

e) să organizeze cooperarea între angajatori, inclusiv a celor care se succed pe șantier, și coordonarea activităților acestora privind protecția lucrătorilor, prevenirea accidentelor și a riscurilor profesionale care pot afecta sănătatea lucrătorilor, informarea reciprocă și informarea lucrătorilor și a reprezentanților acestora și, dacă este cazul, informarea lucrătorilor independenți;

d) să coordoneze activitățile care urmăresc aplicarea corectă a instrucțiunilor de lucru și a instrucțiunilor de securitate și sănătate în muncă;

e) să ia măsurile necesare pentru ca numai persoanele abilitate să aibă acces pe șantier; să stabilească, în colaborare cu managerul de proiect și antreprenorul, măsurile generale aplicabile șantierului;

f) să țină seama de toate interferențele activităților din perimetrul șantierului sau din vecinătatea acestuia;

g) să stabilească, împreună cu antreprenorul, obligațiile privind accesul pe șantier, utilizarea mijloacelor de protecție colectivă și a instalațiilor de ridicat încărcături;

h) să efectueze vizite comune pe șantier cu fiecare antreprenor sau subantreprenor, înainte ca aceștia să redacteze planul propriu de securitate și sănătate;

i) să avizeze planurile de securitate și sănătate elaborate de antreprenori și modificările acestora.

Cerințele minime specifice de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile, expuse în anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului RM nr. 80/2012 [8], statuează următoarele componente ale sistemului de securitate pe șantierul de construcții:

a) cerințe minime generale pentru locurile de muncă pe șantiere;

b) cerințe minime specifice pentru posturile de lucru din șantiere.

Criteriile calitative și cantitative de determinare a nivelului de sănătate și securitate în mediul de muncă, expuse în anexele acestor cerințe minime specifice de securitate și sănătate, reiterează, în mare parte, criteriile cantitative și calitative, aprobate prin Hotărârea Guvernului RM nr. 353 din 05.05.2010 „Cu privire la aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate la locul de muncă” [4].

În concluzie, putem deduce existența unei reglementări naționale mai ample a securității și sănătății în muncă în cadrul activității de construcție, fiind stabilite obligații și măsuri de prevenire și protecție ce urmează a fi aplicate și luate în considerație la fiecare etapă de desfășurare a construcțiilor: etapa studiului, conceperii și elaborării proiectului lucrărilor și etapa realizării lucrărilor de construcție.

BIBLIOGRAFIE:

1. Aron I. Accidentul de muncă. București: Universul Juridic, 2014, p.169
2. Convenția OIM nr. 184/2001 cu privire la securitate și sănătate în agricultură, ratificată prin Legea RM nr. 1058 din 16.05.2002, în vigoare pentru Republica Moldova din 20.09.2003.
3. Hotărârea Guvernului RM nr. 603 din 11.08.2011 „Privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.08.2011, nr. 135-138.
4. Hotărârea Guvernului RM nr. 353 din 5 mai 2010 „Cu privire la aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate la locul de muncă”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.06.2010, nr. 91-93.
5. Hotărârea Guvernului RM nr. 1335 din 10.10.2002 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.10.2002, nr. 146-148.
6. Hotărârea Guvernului RM nr. 1487 din 31.12.2004 „Cu privire la aprobarea Listei-tip a lucrărilor și locurilor de muncă cu condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare pentru care salariaților li se stabilesc sporuri de compensare”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.01.2005. nr. 5-12.
7. Romandaș N., Boișteanu E. Dreptul muncii. Manual. Chișinău, 2015, p. 624
8. Hotărârea Guvernului RM nr. 80 din 09.02.2012 „privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 17.02.2012, nr. 34-37.